

LISTA ISKLJUČENJA

Poslovni odnos se neće uspostavljati niti održavati sa klijentima koji se bave bilo kojom od sljedećih djelatnosti:

Neetički uslovi i prakse rada

- a) proizvodnja ili aktivnosti koje uključuju štetne ili eksploatacijske oblike prisilnog rada/rada štetnog za djecu¹, diskriminatorne prakse, ili prakse koje sprječavaju uposlenike u zakonitom ostvarivanju njihovih prava, udruživanja i kolektivnog pregovaranja;
- b) proizvodnja ili trgovina narkoticima²;
- c) proizvodnja ili trgovina oružjem (uključujući lovačko oružje) i municijom³;
- d) kockanje (uključujući online kockanje), kasino i firme koje se bave sličnim aktivnostima⁴;
- e) izdavanje kriptovaluta ili operacija vezanih za platformu razmjene kriptovaluta;
- f) prostitucija i bilo kakav posao čija je osnovna poslovna djelatnost vezana za pornografiju;
- g) Klinike za reprodukciju i ostale zdravstvene ustanove koje se direktno ili inidirektno bave surogat-majčinstvom¹ (npr. posredovanjem ili njegovim sistemskim omogućavanjem) ili drugim etički upitnim medicinskim liječenjem, uključujući modifikaciju i manipulaciju genetskim materijalom ili liječenje zamjenom mitohondrija² i prakse komodifikacije ljudskih organa.

Djelatnosti štetne po zdravlje, sigurnost i okoliš:

- h) proizvodnja ili trgovina ili upotreba nevezanih azbestnih vlakana ili proizvoda koji sadrže azbest⁷;
- i) proizvodnja ili trgovina proizvodima koji sadrže polihlorirane bifenile⁸;
- j) proizvodnja ili trgovina farmaceutskim proizvodima, pesticidima/herbicidima i drugim štetnim tvarima koje se u svijetu postepeno povlače iz upotrebe ili su zabranjene⁹;
- k) proizvodnja ili trgovina radioaktivnim materijalima (uključujući skladištenje i postupanje sa radioaktivnim otpadom); poslovanje ili aktivnosti koje se tiču nuklearne industrije ili nuklearnih materijala¹⁰;
- l) ribolov vučnim mrežama u morskoj vodi upotrebom mreža dužih od 2,5 km;
- m) prevoz nafte ili drugih štetnih tvari tankerima, a koji nisu u skladu sa zahtjevima Međunarodne pomorske organizacije (IMO)¹¹;
- n) aktivnosti koje se odnose na puštanje genetski modificiranih organizama u prirodno okruženje bez odobrenja od strane nadležnih organa ili gdje je relevantni organ izjavio da proizvodi ne sadrže genetski modificirane organizme¹²;
- o) trgovina vrstama biljaka i životinja ili proizvoda iz CITES konvencije¹³;
- p) prekogranični promet otpada zabranjenog međunarodnim zakonom¹⁴;
- q) izgradnja (mini) hidro kaskada bez odgovarajuće ekološke ocjene;
- r) proizvodnja ili trgovina supstancama koje oštećuju ozon, a koje se u svijetu povlače iz upotrebe¹⁵;
- s) sječa u komercijalne svrhe, ili nabavka opreme za sječu drveća za upotrebu u negospodarskim šumama i tropskim vlažnim šumama, proizvodnja i trgovina drvom ili drugim drvnim proizvodima osim iz šuma gdje s primjenjuje održivo upravljanje¹⁶;
- t) eksploatacija rudnika dijamanta i komercijalizacija dijamanta kada zemlja domaćin ne poštuje Kimberley sporazum (KPCS), ili druge slične sporazume o resursima dobijenim ekstrakcijom;
- u) podzemno iskopavanje radi ekstrakcije metala, uglja, škriljevca i drugih minerala;
- v) pravljenje drvenog uglja drugim metodama osim pomoću retorte (korištenjem hermetički zatvorenih metalnih kontejnera)

Djelatnosti koje imaju negativan učinak na društvenu zajednicu:

- w) Proizvodnja ili trgovina bilo kojim proizvodom ili djelatnost koja se snatra nelegalnom u zemlji domaćinu prema (tj. domaćim) zakonima ili propisima ili međunarodnim konvencijama i sporazumima, uključujući, između ostalog, zakonodavstvo ili konvencije koje se odnose na zaštitu resursa bioraznolikosti¹⁷ ili kulturnog naslijeđa;
- x) aktivnosti unutar, u blizini, ili uzvodno od zemlje koju naseljavaju domorodački narodi i/ili ugrožene grupe, a kao što su zemljišta i vodeni tokovi koji se koriste za aktivnosti koje se tiču izdržavanja, kao ispaša stoke, lov ili ribolov;
- y) aktivnosti koje mogu negativno uticati na mjesta od kulturnog i arheološkog značaja;
- z) aktivnosti koje uključuju nedobrovoljno preseljenje;

Klijenti koji se bave bilo kojom od ovih djelatnosti se neće financirati:

- značajnija proizvodnja ili trgovina alkoholnim pićima (isključujući pivo i vino)¹⁸;
- značajnija proizvodnja ili trgovina duhanom¹⁹;
- aktivnosti unutar, u blizini, ili uzvodno od označenih zaštićenih područja razvrstanim pod IUCN kategoriju I – IV²⁰.

¹ Ovo uključuje svaku aktivnost vezanu za trgovinu ljudima. Prisilni rad označava svaki rad ili usluge koji se ne obavlja dobrovoljno, te koji je iznuden od pojedinca pod prijetnjom sile ili kazne. Rad štetan za djecu podrazumijeva angažman djece koji je ekonomski iskoristiv, ili može biti rizičan, ili ometati obrazovanje djece, ili biti štetno po zdravlje djeteta, ili fizički, mentalni, duhovni, moralni ili društveni razvoj. Za dodatne informacije, vidi: IFC (vidi IFC/MIGA Zajednička politika o prisilnom radu i radu štetnom za djecu); Deklaracija Međunarodne organizacije rada o osnovnim principima i pravima na radu, te principi sadržani u sljedećim konvencijama: Konvencije 29 i 105 Međunarodne organizacije rada: (prisilni i obavezni rad), 87 (sloboda udruživanja), 98 (pravo kolektivnog pregovaranja), 100 and 111 (diskriminacija); 138 (minimalna starosna dob); 182 (najteži oblici rada djece) Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima

² Termin "narkotici" odnosi se na sve ilegalne prirodne i sintetičke narkotike i psihotropne supstance. Za više detalja pogledati Jedinственu konvenciju UN-a o narkoticima (1961), kao i Žutu listu Međunarodnog odbora za kontrolu narkotika (INCB).

³ Iz ove odredbe izuzete su zaštitarske agencije koje kupuju malo oružje i municiju za vlastitu upotrebu bez namjere za njihovom preprodajom.

⁴ Ova odredba ne obuhvata dobrotvorne lutrije koje svoja sredstva ulažu isključivo u dobrotvorne svrhe za opštu dobrobit, kao i one osobe ili subjekte koji nudeći kockarske usluge ostvaruju manje od 25% svog prometa.

⁵ Pri čemu je žena (surogat majka) saglasna da nosi dijete za drugu osobu ili osobe, koja (koji) će postati roditelji djeteta nakon rođenja. ProCredit grupacijase slaže sa članom 1591. Građanskog zakonika Njemačke prema kojem je majka djeteta žena koja ga je rodila.

⁶ Poseban oblik in vitro oplodnje u kojoj malo ili cijela mitrohondrijska DNK buduće bebe dolazi od treće osobe i može uključivati prenos majčinog vretena (MST), prenos pronukleusa (PNT) i prenos polarnog tijela (PBT).

⁷ Polihlorirani bifenili – grupa vrlo toksičnih hemikalija koje se nalaze na električnim transformatorima punjenim naftom kondenzatorima i postrojenjima iz perioda 1950-1985. godine.

⁸ To se ne odnosi na nabavku i upotrebu cementnih ploča od vezanog azbesta koje sadrže <20% azbesta

⁹ Lista proizvoda koji se povlače iz upotrebe ili su zabranjeni dostupna je u IFC-u ili EBRD-u. Referentni dokumenti uključuju EU propise (EEC) br. 2455/92 o izvozu i uvozu određenih opasnih hemikalija, sa izmjenama i dopunama; Konsolidovanu UN listu proizvoda čija je konzumacija i/ili prodaja zabranjena, povučena, strogo ograničena, ili nije odobrena od strane vlada; Konvenciju o proceduri prethodno najavljene saglasnosti za određene opasne hemikalije i pesticide u međunarodnoj trgovini (Roterdamska konvencija); Štokholmsku konvenciju o trajnim organskim загаđivačima; Klasifikaciju pesticida po štetnosti, prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO).

¹⁰ To se ne odnosi na kupovinu medicinske opreme, opreme za kontrolu kvalitete (mjerenje) i bilo koje opreme gdje je izvor radioaktivnosti beznačajan i/ili adekvatno zaštićen.

¹¹ To uključuje: tankere koji ne posjeduju sve potrebne MARPOL SOLAS certifikate (uključujući, bez ograničenja, usklađenost sa Međunarodnim kodeksom upravljanja sigurnošću (ISM Code)), tankere koji se nalaze na crnoj listi Evropske unije, ili su zabranjeni Pariškim memorandumom o saglasnosti o nadzoru države luke (Paris MOU), te tankere koji će biti povučeni iz upotrebe prema propisima 13G i 13H Aneksa I MARPOL konvencije. Tankeri sa jednim trupom stariji od 25 godina ne trebaju se koristiti;

¹² Za zemlje u kojima posluje EBRD: aktivnosti koje uključuju puštanje GMO u prirodno okruženje trebaju biti upućene na EBRD i upoređene sa važećim zahtjevima EBRD-a (Performance Requirements).

¹³ CITES: Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka. Lista vrsta navedenih CITES konvencijom dostupna je u IFC-u ili EBRD-u. Za više detalja o tome koje se vrste nalaze na ovoj listi, posjetite <http://www.cites.org> ili pristupite bazi podataka o vrstama biljaka i životinja iz CITES konvencije na <http://www.cites.org/eng/resources/species.html>

¹⁴ Referentni dokumenti su: Uredba (EC) broj 1013/2006 od 14.06.2006. godine o otpremi pošiljaka otpada; Odluka C (2001) 107/konačna OECD-a koja se tiče revizije Odluke C (92)39/konačna o nadzoru prekograničnog prometa otpada namijenjenog za recikliranje; Bazelska konvencija od 22.03.1989. o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada i njegovog odlaganja. Više informacija i pojednostavljeni vodič o Bazelskoj konvenciji nalaze se na stranici <https://www.basel.int>

¹⁵ Tvari koje oštećuju ozon: hemijski spojevi koji reaguju sa i oštećuju stratosferski ozon, a što rezultira poznatim „ozonskim rupama“. Montrealski protokol u kojem se navode tvari koje oštećuju ozon, a što uključuje aerosole, rashladna sredstva, pjenušavce, rastvarače i protupožarna sredstva, zajedno sa pojednostavljenim zemalja potpisnica, te ciljnim datumima povlačenja iz upotrebe, dostupan u IFC-u ili EBRD-u.

¹⁶ Samoodržive šume moraju imati certifikat (međunarodnih ili domaćih tijela za certifikaciju) ako postoji ili trebaju da budu u skladu sa politikom banke o finansiranju sječe šume.

¹⁷ Relevantne međunarodne konvencije o biološkoj raznolikosti uključuju, bez ograničenja: Konvenciju o zaštiti migracijskih vrsta divljih životinja. (Bonska konvencija); Konvenciju o močvarama od međunarodne važnosti naročito staništa ptica močvarica (Ramsarska konvencija); Konvenciju o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Berna konvencija); Konvenciju o svjetskoj baštini; Konvenciju o biološkoj raznolikosti.

¹⁸ Ovo se ne odnosi na klijente/firme koji nisu suštinski uključeni u ove aktivnosti. „Nisu suštinski uključeni“ podrazumijeva da je ta djelatnost sporedna u odnosu na primarne djelatnosti klijenta. Izuzeci mogu biti napravljeni uz odobrenje IFC-a.

¹⁹ Isto kao i prethodno u 18

²⁰ Aktivnosti unutar bilo kojeg drugog zaštićenog područja, kao što je to posebno navedeno, moraju se procjenjivati od slučaja do slučaja kako je definirano u grupnim standardima za upravljanje okolišnim i socijalnim utjecajem u kreditiranju. Ostala zaštićena područja mogu biti npr. klasificirane pod kategoriju IUCN kategorije V i VI, UNESCO-ove prirodne baštine, Ramsarske web stranice (Konvencija o močvarama međunarodne važnosti), Smaragdne mreže (Berna konvencija), Natura 2000, Key Biodiversity Area.

Aktivnosti u kojima postoje oficijelne ljudska naselja u zaštićenoj zoni koje nemaju tako značajan, štetan i nepovratan uticaj na okoliš i unapređuje okolišne i društvene uslove, dokumentovane u mišljenju eksperta tako da mogu biti isključeni iz liste isključenja.

Prema OECD definiciji, „ljudska naselja“ se sastoje iz: (a) fizički komponenti zaklona i infrastrukture; i (b) usluge koje imaju podršku fizičkih elemenata, što znači, usluge zajednici kao što su obrazovanje, kultura, dobrobit, rekreacija i ishrana (izvor: OECD riječnik statističkih pojmova)